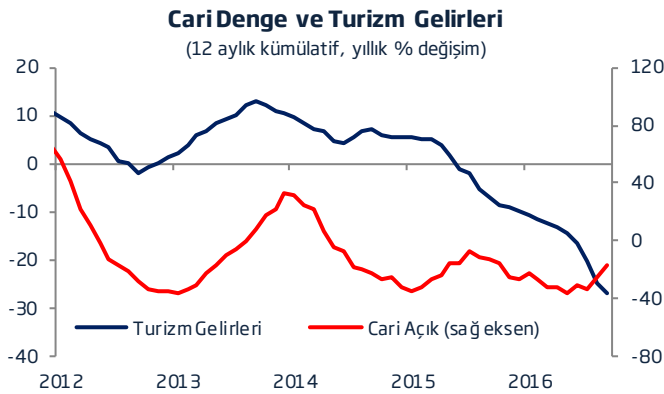

Cari açık Eylül'de 1,7 milyar USD düzeyinde...

Geçtiğimiz yılın Eylül ayında 167 milyon USD fazla veren cari işlemler hesabında, bu yılın aynı döneminde 1,7 milyar USD açık oluşmuştur. Ancak, bu seviye beklentilere kıyasla olumlu bir performansa işaret etmiştir.

Yılın ilk dokuz ayında, cari açık yıllık bazda %1 oranında genişleyerek 24,8 milyar USD olmuştur. 12 aylık kümülatif cari açık ise 32,4 milyar USD ile geçtiğimiz yılın Aralık ayından bu yana en yüksek düzeyine çıkmıştır. Net enerji ticareti hariç 12 aylık cari açığın son 30 ayın en yüksek düzeyine ulaşması dikkat çekmiştir.

Eylül ayında cari açıktaki artışta hizmetler dengesindeki bozulma önemli rol oynamıştır. Yıllık bazda hizmetler dengesindeki fazla 1,2 milyar USD azalmıştır. Bu tutarın yaklaşık 900 milyon USD'lik kısmı net turizm gelirlerindeki düşüştan kaynaklanmıştır. Nitekim, net turizm gelirlerindeki yıllık düşüş %30,5 olurken, ilk dokuz aydaki daralma %40'a yaklaşmıştır. Dış ticaret de Eylül'de cari açığı artırıcı yönde etkide bulunmuştur. Yıllık bazda %27 oranında genişleyen dış ticaret açığının bu performansında, ihracat hacmindeki %5,6'lık düşüş etkili olmuştur.

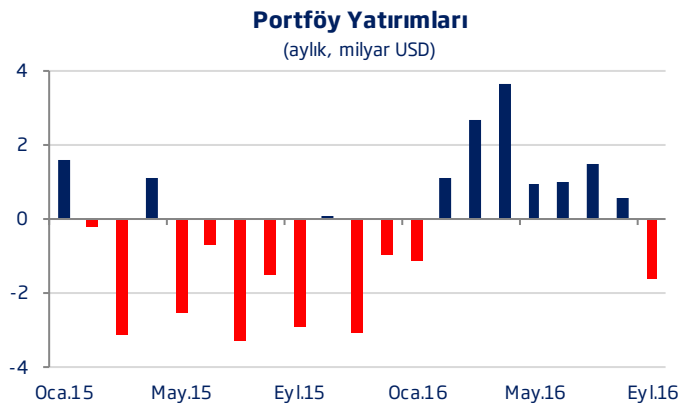
Aylık doğrudan yatırım girişi yıl ortalamasının üzerinde...

Eylül'de yurt içine yönelik net doğrudan yabancı yatırımlar geçtiğimiz yılın aynı ayına kıyasla 468 milyon USD tutarında

artmıştır. Öte yandan, Eylül ayındaki toparlanmaya rağmen Ocak-Eylül döneminde doğrudan yatırımların neredeyse yarı yarıya azaldığı izlenmektedir.

Portföy yatırımları kaleminde sermaye çıkışı...

Portföy yatırımlarında Eylül'de 1,6 milyar USD ile geçtiğimiz yılın Kasım ayından bu yana gözlenen en güçlü net sermaye çıkışı kaydedilmiştir. Hisse senedi ve devlet iç borçlanma senetlerine bu dönemde yurt dışı yerleşikler tarafından sınırlı da olsa alım gelmiştir. Öte yandan, Hükümet'in yurt dışında ihraç ettiği tahvil ve bonolarla ilgili olarak yaptığı 2 milyar USD'lik geri ödeme portföy yatırımları kaleminin ayı eksiye tamamlamasına neden olmuştur.

İlk dokuz aylık dönemde ise, portföy yatırımlarında bir önceki yıla kıyasla izlenen olumlu görünüm sürmektedir. Geçtiğimiz yılın Ocak-Eylül döneminde 11,5 milyar USD'lik net çıkış kaydedilen portföy yatırımlarında bu yılın aynı döneminde 8,7 milyar USD tutarında net sermaye girişi yaşanmıştır.

Diğer yatırımlar...

Eylül'de diğer yatırımlar kaleminde 2,3 milyar USD net sermaye çıkışı kaydedilmiştir. Bu gelişmede, yurt içi bankaların yurt dışı muhabirlerinde tuttukları efektif ve mevduatı arttırmalarının ve yurt dışı bankaların yurt içi bankalarda tuttukları mevduatı azaltmalarının yanı sıra bankacılık sektörünün yaptığı 1,2 milyar USD'lik net kredi geri ödemesi etkili olmuştur. Sektörün son üç aydır net kredi

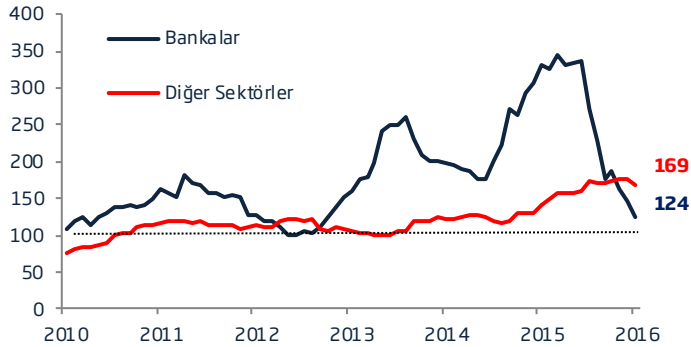
Türkiye'ye Net Sermaye Girişlerinin Dağılımı**(12 aylık kümülatif, milyon USD)**

	Sermaye Girişlerinin Dağılımı (%)	
	Aralık 2015	Eylül 2016
Cari İşlemler Dengesi	-32.170	-32.412
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	20.339	30.000
-Doğrudan Yatırımlar	11.862	7.099
-Portföy Yatırımları	-15.498	4.648
-Diğer Yatırımlar	14.838	16.068
-Net Hata ve Noksan	9.158	2.177
-Diğer	-21	8
Rezervler⁽¹⁾	11.831	2.412

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışını, (+) değer rezerv azalışını ifade etmektedir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Uzun Vadeli Borç Çevirme Oranları
(12 aylık kümülatif, %)

ödeyicisi konumunda olduğu görülmektedir. Eylül'de bankacılık dışı sektörler ise 245 milyon USD net kredi kullanımı gerçekleştirmiştir.

Bu dönemde 12 aylık kümülatif verilere göre bankacılık sektörünün uzun vadeli borç çevirme oranı %124 düzeyine gerilerken, bankacılık dışı sektörlerde bu oran %169 olmuştur.

Rezervlerde düşüş...

Eylül'de rezervler 4,8 milyar USD ile hızlı gerilemiştir. Bu dönemde net hata ve noksan kaleminde ise 36 milyon USD ile sınırlı sermaye girişi yaşanmıştır.

Beklentiler...

Önümüzdeki dönem için cari açık üzerindeki risklerin yukarı yönlü olduğunu düşünmekteyiz. Nitekim, geçici verilere göre dış ticaret açığının Ekim'de genişlemesi de bu yöndeki beklentileri desteklemektedir. Ayrıca, turizm gelirlerindeki düşüşün ödemeler dengesi üzerindeki olumsuz etkisinin bir süre daha hissedilmeye devam edeceği tahmin edilmektedir. Politika yapıcıların iç talebi canlandırma yönünde attıkları adımların yanı sıra uluslararası piyasalarda petrol fiyatlarının yükselme ihtimalinin bulunması cari açığın gelecek dönemde bir miktar artabileceğine işaret etmektedir.

Ödemeler Dengesi

(milyon USD)

	Eylül 2016	Ocak - Eylül		%	12 Aylık Kümülatif
		2015	2016	Değişim	
Cari İşlemler Dengesi	-1.684	-24.551	-24.793	1,0	-32.412
Dış Ticaret Dengesi	-3.235	-37.509	-30.924	-17,6	-41.529
Hizmetler Dengesi	2.336	19.544	11.817	-39,5	16.420
Seyahat (net)	2.025	17.184	10.696	-37,8	14.760
Birincil Gelir Dengesi	-927	-7.422	-6.793	-8,5	-8.896
İkincil Gelir Dengesi	142	836	1.107	32,4	1.593
Sermaye Hesabı	0	-6	23	-	8
Finans Hesabı	-1.648	-12.130	-19.324	59,3	-30.227
Doğrudan Yatırımlar (net)	-719	-9.669	-4.906	-49,3	-7.099
Portföy Yatırımları (net)	1.589	11.495	-8.651	-	-4.648
Net Varlık Edinimi	-26	5.230	-331	-	568
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.615	-6.265	8.320	-	5.216
Hisse Senetleri	308	-1.125	738	-	-532
Borç Senetleri	-1.923	-5.140	7.582	-	5.748
Diğer Yatırımlar (net)	2.300	-10.181	-11.411	12,1	-16.068
Efektif ve Mevduatlar	1.135	2.387	-3.111	-	-3.417
Net Varlık Edinimi	572	13.853	971	-93,0	2.086
Net Yükümlülük Oluşumu	-563	11.466	4.082	-64,4	5.503
Merkez Bankası	-65	-731	-392	-46,4	-577
Bankalar	-498	12.197	4.474	-63,3	6.080
Yurt Dışı Bankalar	-353	8.861	3.695	-58,3	4.776
Yabancı Para	-617	4.658	-915	-	-865
Türk Lirası	264	4.203	4.610	9,7	5.641
Yurt Dışı Kişiler	-145	3.336	779	-76,6	1.304
Krediler	1.201	-11.139	-5.812	-47,8	-8.382
Net Varlık Edinimi	155	450	349	-22,4	691
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.046	11.589	6.161	-46,8	9.073
Bankacılık Sektörü	-1.228	5.434	-2.529	-	-2.870
Bankacılık Dışı Özel Sektörler	245	6.774	9.570	41,3	13.420
Ticari Krediler	-24	-1.175	-2.505	113,2	-4.278
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	-12	-254	17	-	9
Rezerv Varlıklar (net)	-4.818	-3.775	5.644	-	-2.412
Net Hata ve Noksan	36	12.427	5.446	-56,2	2.177

Tabloda Altıncı Uluslararası Ödemeler Dengesi El Kitabı verileri kullanılmıştır. Veriler hakkında detaylı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Kaynak: Datastream, TCMB

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü**İzlem Erdem - Bölüm Müdürü**

izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu - Müdür Yardımcısı

hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlker Şahin - Uzman

ilker.sahin@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman

eren.demir@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman Yrd.

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.

gamze.can@isbank.com.tr

Bütün yayınlarımıza <https://ekonomi.isbank.com.tr> adresinden erişebilirsiniz.**YASAL UYARI**

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.